

differentiation and integration, which contributed to an objective assessment modern circus art. The scientific novelty lies in the fact that knowledge about circus art as an object of artistic reflection, in particular in cinema, has been further developed. The article presents and analyzes films of the XX – early XXI centuries in chronological order, which are a clear reflection of the convergence of circus and cinema. It is concluded that circus images are actively used by artists, because they appear as a kind of way to rethink the world – from the drama of the individual to a comprehensive metaphor.

**Key words:** circus, circus art, circus images, circus genres, cinema.

UDC 791.83

### CIRCUS REPRESENTATIONS IN CINEMA

**Pozharskaya Elena** – graduate of the degree of Doctor of Philosophy 034 – culturology, National Academy of Management of Culture and Arts, Kyiv

**The purpose of the article** is to analyze the circus as an object of artistic reflection of the XX – early XXI century. on the materials of its representation in cinema as one of the most revealing spheres of reception of circus images.

**The research methodology** is based on the application of a culturological approach, which involves identifying and studying the links of circus art with all other cultural phenomena, as well as dialectical – to justify cause-and-effect relationships, disclosure of differentiation and integration, which contributed to an objective assessment modern circus art.

**The scientific novelty** lies in the fact that knowledge about circus art as an object of artistic reflection, in particular in cinema, has been further developed. The article presents and analyzes films of the XX – early XXI centuries in chronological order, which are a clear reflection of the convergence of circus and cinema.

It is **concluded** that circus images are actively used by artists, because they appear as a kind of way to rethink the world – from the drama of the individual to a comprehensive metaphor. At the same time, circus art as a center of symbols, images, metaphors, serves as a harmonizing component of culture. Identification and interpretation of symbols, images, metaphors, borrowed from the circus in various arts, is an important problem of modern culturology, because these symbols, images, metaphors are unique codes of culture. The «circus» metaphor becomes a way of translating the existing socio-cultural experience, creating a new one and conveying the most essential cultural information. Modern visual practices are aimed at new, not typical of circus art planes – in the world of abstract ideas and sharp social subtexts. Applying circus rhetoric – buffoonery, disguise, hypocrisy, outrage on the verge of a trick, trick, optical illusion, grotesque, unexpected comparisons, artists get the opportunity to speak in frivolous language on serious topics.

**Key words:** circus, circus art, circus images, circus genres, cinema.

Надійшла до редакції 2.10.2020 р.

УДК 77.024+658.8:7.03'06

### ФЕНОМЕН «КОЛУМБА». УСПІХ СТРАТЕГІЙ ПРОВІНЦІЙНОГО ФОТОКЛУБУ

**Бабій Надія Петрівна** – кандидат мистецтвознавства, доцент, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ  
<http://orcid.org/0000-0002-9572-791X>;  
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v35i0.392>  
[nbabij26@gmail.com](mailto:nbabij26@gmail.com)

Дослідження присвячене висвітленню творчої та суспільної діяльності фотоклубу «Колумб», м. Тисмениці, Івано-Франківської області в контексті розвитку актуальних мистецьких та культурних тенденцій 80-х років XX – поч. XXI ст. Визначено ключові експерименти фотохудожників із формою, натурою та змістом. Наголошено, що завдяки новаторським стратегіям фотоклуб не лише пропагує творчість талановитих митців, а й створює культурні та соціальні проекти, що популяризують регіон у світовому культурному просторі: виставки сучасної фотографії, творчі пленери, соціальні проекти, що привертають увагу до питань розвитку регіону.

**Ключові слова:** фотоклуб «Колумб», розвиток сучасного фотомистецтва.

**Постановка проблеми.** Фото як найвиразніше з концептуальних мистецтв зламав тисячоліття, активно осмислюється сьогодні культурологами та мистецтвознавцями. Свідченням уваги є численні проекти, пов'язані з Харківською школою фотографії 90-х років у Pinchuk Art Centre, участь франківських та львівських постмодерністів у проектах «Швидкорозчинний час» та Flashback Мистецького Арсеналу. Увагу до локальних процесів демонструє гучна виставка мисткині з Криворівні Параски Плитки Горищів.

У 90-х роках XX ст. Західна Україна була в епіцентрі суспільно-політичних та культурно-мистецьких процесів. Саме тут проявили себе культурні феномени, визнання яких сьогодні беззаперечне. Аналізуючи актуальні мистецькі процеси, зокрема I міжнародне бієнале «Імпреза», «Станіславський феномен», низку революційних театральних новацій, фестивалів неформального та фольклорного

мистецтва, зауважимо на активному розвитку нових мистецьких практик, у числі яких фотографія, що раніше пов'язувалась лише з документальною хронікою, салонною фотографією. Діяльність фотоклубу «Колумб» була суголосна новаціям, вплинула на розвиток медіа-культури регіону.

**Методологія дослідження.** Головною емпіричною базою дослідження стала діяльність членів фотоклубу «Колумб» м. Тисмениця, Івано-Франківської обл. Для вирішення завдань як основний, використаний метод інтерв'ю, актуальні методи теоретичного аналізу документів, спостереження, аналогії, порівняльного аналізу.

**Наукова новизна роботи** полягає у висвітленні комплексної діяльності провінційного фотоклубу в контексті розвитку актуальних тенденцій національної культури. Визначено також ключові експерименти фотохудожників із формою, натурою та змістом.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Фотографія, як суперечливе, рефлексивне міждисциплінарне явище аналізується в есеях багатьох модерних та постмодерних авторів: Ш. Бодлера, Р. Барта, С. Зонтаг [2–3, 11]. Категоріальний вимір актуального, як «ціннісного на сьогодні» виявляє В. Єшкілев [5]. Проблематиці розгляду естетичних якостей фотографії присвячена робота почесного учасника фотоклубу «Колумб» В. Пилип'юка [9]. Серед найновіших матеріалів, що оприлюднюють мистецькі експерименти учасників клубу видання «Перший відмін-ок» (2018) [8].

У схемі «Взаємовпливи та стилістичні особливості візуальної культури в Станіславівано-Франківську в ХХ–ХХІ ст.» подані імена учасників фотоклубів із зазначенням компетентності «салонна фотографія», однак, одночасно фото цих авторів розміщені серед візуального ряду, що демонструють суголосність з актуальними візуальними практиками кін. ХХ – поч. ХХІ ст. [8; 3–4, 26, 52].

Джерельна база локалізована в архіві Народного фотоклубу «Колумб», друковані видання переважно публіцистичного характеру [12–15], діяльність організації, за дрібними виключеннями, ніколи не висвітлювалась у культурологічних та мистецтвознавчих працях. У дослідженні використані й рідкісні друковані афіші та каталоги з виставок 80–90-х р. [6–7], оригінальні фотографії П. Дроб'яка, Р. Кондрата, Я. Проціва, Т. Яковина, Д. Петрини.

**Мета статті** – висвітлити суспільну та творчу діяльність фотоклубу «Колумб», його роль у розвитку актуальної візуальної культури Івано-Франківська кінця ХХ – початку ХХІ ст., визначивши ключові напрями та практики у творчості фотохудожників.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Аналізуючи бурхливий розвиток фотографії наприкінці ХХ ст., відзначаємо її всезагальність, що дозволила проникненню цих медіа до усіх ділянок людського буття.

На негативну роль фотографії, що схильна догоджати публіці, звертав увагу Ш. Бодлер (1859 р.), зазначаючи: «Новоявленими сонцевірами оволоділо формене безумство та нечуваний фанатизм» [3]. Масова культура, побутові практики у фотографії пов'язані насамперед із розвитком технологій, а не освітніми процесами, появою миттєвих знімків, фотокамер-«мільниць». Доступність пододала емоційну складову, стала причиною тотального захоплення світу, за словами С. Зонтаг «хронічним вуайєризмом», через що усі події набувають однакових змістів, стаючи однорівневими [11; 3]. Однак, наприкінці ХХ ст. через складність технологічного процесу фотографія була ще відносно рідкісним явищем. Елітарність стала поштовхом до появи нового жанру концептуального мистецтва, що оперував осмисленою діяльністю, акцентуючи моменти, що транслуються культурою. Висвітлюючи події, фотографія сама ставала текстом, перетворюючи об'єктивну реальність на комікс. Глядач, не роздумуючи над тим, бачить дійсність через побачене, пережите уже кимось. Однак, саме на цьому етапі стикаємось із моментом втрат: надто відверті емоції, критичні стани, за словами Р. Барта, нецікаві, оскільки не мають правдивості. «Природність образів, що не звеличуються і жодним чином не коментуються, змушують глядача, не обмеженого присутністю фотографа-деміурга, задаватись питаннями, виробляти власну думку» [2; 63]. Аналізуючи мистецьке та масове у фотографії Івано-Франківщини доби розквіту діяльності «Колумба», Я. Проців наводить метафору «снайпера» і «кулеметника» [12].

Народний фотоклуб «Колумб» заснований 1984 р. у м. Тисмениця, Івано-Франківської обл. при районному відділі культури. Учасниками стали аматори-фотографи, що прийшли в цю технічну галузь, маючи лиш початкові навички обробки фотоплівки. Окрім голови клубу Р. Кондрата, інженера за фахом, із місцевого середовища долучились Б. Мохняк, І. Постолюк, Ю. Медвіль, Л. Стасів, Ю. Кукудяк, В. Струк. Серед найвідоміших, що перейшли до тисменицького фотоклубу з регіональних, назовемо самоука П. Дроб'яка, фахового віолончеліста Я. Проціва, доктора фізико-математичних наук Д. Петрину.

Попри уся маргінальність локації, ця творча організація завдяки чіткій самоорганізації, спільній меті, що полягає у колективному просуванні, інституалізації фото-творчості через каталогізацію, виставкову, суспільну діяльність, сьогодні посідає одне з провідних місць серед подібних у всеукраїнському масштабі, має широкі контакти з фотоклубами світу. Учасники спільноти належать до

числа провідних фотохудожників, розвивають найрізноманітніші жанри та техніки, суголосні часові. Говорячи про діяльність тисменицького фотоклубу, акцентуємо увагу на визначних позиціях, найперше найменш досліджених репортажній діяльності, що зафіксувала суспільно-політичні та, особливо, культурні феномени зламу тисячоліть і сьогодні є джерелом дослідження цих процесів.

Фотографії П. Дроб'яка, Р. Кондрата опубліковані як анонімні у виданнях, що висвітлюють культуру регіону 90-х рр. [8], обробка негативів все ще потребує окремих досліджень. Іншими важливими віхами діяльності є фото-творчість учасників клубу, тісно вплетена у мистецьке середовище Івано-Франківська та його феноменів, однак не стала частиною «Станіславського феномену». Окремо зазначимо про участь у творенні нових клубних проєктів, що стали феноменами нового тисячоліття. Пояснюючи особистість клубу у 90-х роках, Я. Проців зауважує: «Це був ніби «провал» для Франківська... Кондрат усі найкращі сили фотографії перетягнув у Тисменицю ... Фактично, в Україні як фотографічний центр знають саме Тисменицю ... все варилося, кухня була в Тисмениці...» [12].

Розглядаючи «колумбівську» фотографію в контексті мистецьких феноменів 90-х рр., співвідносимо її з колективними практиками просування культурного продукту. Творення актуальних змістів була суголосна світовим тенденціям, що пізнавались через виставкові проєкти<sup>2</sup>. Нова образність фотографії пов'язувалась із широким спектром естетичних складових: задум, композиція, експресія, виразність, а також і акцентом на авторстві. Технології розвивались в аналоговому полі, фотографічні експерименти наближені до графічних, пізніше колажної фотографіки, їх цінність полягала в обмеженості накладу, унікальності відбитка, непередбачуваності негативу, тощо. Визначаючи за фотомистецтвом елітарність, професійність, тим самим визначаємо за нею деформаційний засіб, що перетворює буденність на поле художньої творчості. Важливу роль відіграє імерсивність фото-проєктів, що дозволяє залучити глядача до активних дій, перформативності. Відповідно активність, суспільна оцінка свідчить про контекст акції та виявляє роль фотографа у суспільстві.

Унікаючи технічних правок, що засвідчує чистоту стилю, роботи П. Дроб'яка характеризується увагою до монохромних контекстів. Найперше це «фактурна» фотографія, базована на вичлененні незвичних ракурсів з архітектурного чи побутового середовища, де співавтором образу є світло. Ця практика пов'язує Дроб'яка з творчістю фотографів-абстракціоністів 20-х рр: Родченко, Ман Реем, Ласло Моголі-Надем. За словами Е. Гааса: «Фотографа-безпредметника об'єкт зйомки зовсім не цікавить: змістом знімка є сам фотограф – його почуття, реакція на видимий світ... у барвах і формах» [9; 57].

Успіх робіт засвідчений багатьма виставками: персональною (1989 р.) в рамках I міжнародної бієнале «Імпреза», спільною з художником І. Панчишиним та архітектором З. Соколовським у Каунасі (1986 р.), виставкою «Шести» (І. Панчишин, М. Вітушинський, М. Яковина, З. Атлантова, М. Базак, П. Дроб'як) в Івано-Франківську (1988 р.).

Іншим помітним проєктом стала «Меморія'94» спільно з Івано-Франківським державним художнім музеєм [7]. Проєкт був першим в Україні, що відкрито демонстрував фото меморіальної пластики у природному середовищі, унікаючи музеєфікації. Виставка досліджувала контексти пам'яті, де ідея смерті є даністю, а цвинтарні фігури стали суб'єктами цієї даності. Перформативність посилена театралізованим антуражем: підлога вузьких музейних зал засипана опалим листям, що спричиняло неймовірний шурхіт. Звуки доповнювало музикування скрипальки Л. Литвинчук, з-під листя виривалось світло кольорових ламп. Експлікація, написана мистецтвознавцем В. Мельником, стала фактично кураторською інтерпретацією експозиції.

Окремо зазначимо на тематиці суб'єктивного «паломницького» фотопортрету, завдяки якому 1996 р. П. Дроб'як отримав відзнаку EFIAP (Художник міжнародної категорії фотомистецтва). Паломництво розглядається як культурна практика автора, його співпереживання у пошукові істинних образів. Прозаїчні назви робіт: «Змова», «Розмова-1», «Під дощем», «Погляд» зроблені задовго до появи стріт-фото як жанру. Митця, як і у «Меморії», заворожує простота обличчя – переважно немолодих горянських типажів. Наголосимо на значенні серійності вказаної колекції, що є ретранслятором відвертої присутності. Найпростішими засобами, унікаючи афектації, він досягає надзвичайної виразності, а статична композиція визначальна: головний персонаж переважно розміщується прямо по центру, демонструючи відмову фотографа від подвійної гри, акцентуючись лише на фіксації миті. Саме ця відвертість майстра відображена у поезії Ю. Андруховича «Фотопавло»: «І хто нарешті винен, що з нас такі моделі, / що клацає в порожнє щелепа-апарат? / Таким, як наші, пискам – не місце у музеї, / бо ми – не те що камінь чи дикий виноград» [1].

Додамо, що робітня митця на вул. Гординського була у 90-х місцем зібрання інтелектуальної тусовки. Серед його близьких друзів та шанувальників письменники, філософи, художники, архітектори, мистецтвознавці, театральні. Саме середовище, як і інші альтернативні тусовки Івано-

Франківська, було ключем до розвитку таланту П. Дроб'яка, однак «Колумб» виявився стабільним об'єднавчим фактором, що допоміг реалізувати, зафіксувати цей зріз мистецтва.

Інший погляд фотографа на модель, як пасивного провідника, демонструє перформанс О. Рубановської та Т. Яковина «Світ тварин Анни» (1997 р.), утілений у поліграфічному альбомі та окремо експонований як концептуальна виставка [10]. Задум проекту полягав у пошуку діалогу між власним «Я-моделі» та «Я-персонажів», відтворених в анімалістичній ілюстрації О. Рубановської. Щоб поєднати два різні тексти, необхідно було створити спільний код. Ключем до нього і стала фотографія, що перетворила тіло перформерки на пластичний символ, співзвучний до мальованих образів.

Серед експериментів кінця XX ст. відзначимо еротичну фотографію. Попри особливий попит на жанр у той період, у роботах «колумбівців» відсутня відверта сексуальність<sup>3</sup>. Вони – деконструктори тіла, що стає чистим об'єктом, позбавленим тілесності. Оголеність натури сприймається як об'єктивна естетична реальність, що може бути перенесена на будь-який предмет. Тут знову, як в абстракції, важлива емоція митця, а не моделі. У роботах Я. Проціва цього періоду обігруються уречевлені метафори: скрипка, віолончель, м'яч, дзеркало. Жіноче тіло при цьому використовується фрагментарно, або ж включене до складної фігуративної композиції. Чорно-біла інтерпретація дозволяє зосередитись на змістах, уникаючи фізіологічних розглядувань.

Педант та віолончеліст, Я. Проців у час аналогових технологій захоплювався складними методиками фотографії: ізогелія, ФДП; пізніше одним із перших оволодів графічними редакторами та експериментував із концептуальними колажами. Серед найвідоміших серій: «Німфи небесні» (2004 р.) [8; 52], «Пікассо» (2010 р.) [8; 26] – де залучені практики оп-арту, боді-арту.

Іншим аспектом концептуалізації реальності фотографією є руйнування меж, що визначають прекрасне. Аналізуючи визнані міжнародною спільнотою фото Р. Кондрата: «Випадок на виставці», «Сімейна фотографія», виконані у стилістиці «низького», «побутового», зауважуємо на прагненні автора звільнити оголеність від загальноновизнаних критеріїв краси. Використовуючи жарт, іронію, митець акцентує увагу на відмінностях, недосконалості, перетворюючи їх на предмет захоплення. Фото «Випадок на виставці» є своєрідним трансформером, оскільки створене в експозиції першої у Івано-Франківську еротичної фотовиставки, як постановочне. Сімейне фото, що представляє групу оголених: Р. Кондрата, його вагітну дружину, дитину, було наслідком візуального сприйняття, рефлексії на гротескную творчість Яна Саудека.

XXI ст. окрім технологічного пришвидшення відзначається новими ідеями, у яких вулиця, натовп – творці культурних змістів. Митець – мультикультурна особистість. Колективні практики нівелюються перед індивідуальними, а соціальні мережі заміщують виставковому презентацію. Перетворення речовості на об'єкт поклоніння, підміна змістів відображені у серії робіт Д. Петрини Food fetish (2016 р.). У ній фрукти, частини риби, птиця, зеленина «викладаються в химерні колажі, геральдичні картинки, постери-посили до шлункової чи політичної ідеології глядача. Вимощенні на круглих тацях композиції створюють гастрономічні герби, знаки-вказівники до гурманних уподобань, смаків, перетворених у візуальний ряд і зафіксованих в мертву натуру. Натюрморт трансформується в портрет» [14]. Посил глядача до рефлексій на творчість Арчимбольдо, інтерпретований з огляду на інтелектуальні ігри гіпермодерної епохи. Самоіронія, звернення до «Квітів зла» Бодлера проглядається в серіях: Street faces, Моцак.

Повертаючись до суспільних проєктів «Колумба» відзначимо найголовніші. В числі перших кураторська виставка «Імпреза-фото», що відбувалась у рамках III міжнародного бієнале (1993 р.) [6]. У статті до каталогу львівський фотохудожник С. Баран зазначає, що «найбільш вдалі фотосалони відбуваються не в столицях, де дикий темп життя і нервові збудження глядача не дають змоги спокійно і з насолодою спілкуватись із фото-картинами, а в малих містах і містечках, де немає кон'юнктури і фарисейства» [6; 124]. Автор зазначає також про ідеї щодо великих міжнародних проєктів, пов'язаних з Івано-Франківськом. Назвемо найважливіші з реалізованих. Так, 1995 р. започатковано міжнародний фотоконкурс «Природа», що 1998 р. змінив формат на бієнале, а далі доповнився карпатським пленером. У концепції – дослідження взаємин людини і довкілля, конфлікту цивілізації та природи, урбаністичного середовища, екзотичних крайобrazів, флори і фауни, ленд-арт [15].

2007 р. розпочата робота Національного бієнале «Фотопортрет» [4]. Організатори зазначають, що окрім досліджень у галузі класичного фотопортрету, вони відкриті до експериментальних, концептуальних робіт. У складі журі, окрім фотографів та мистецтвознавців визначні художники, пов'язані з актуальним мистецтвом (М. Яремак). Фотоклуб має партнерські стосунки із західноєвропейськими професійними клубами, активно організовує обмінні виставки, презентації робіт молодих фотохудожників, вузько-тематичні концептуальні акції. Цінності «Колумба» істинні досі для його засновників, важливі для нових учасників, серед яких і професійні художники: Т. Павлик, М. Джичка. Серед гучних соціальних практик – виставка-проєкт «Місто, якого немає» (2014 р.),

організація міжнародного фото-плєнеру, присвяченого пам'яті П. Дроб'яка у с. Дмитровичі, Львівської обл., що згодом переріс в інші культурні громадські ініціативи, зокрема й започаткування Дня с. Дмитровичі [13].

**Висновки.** Переконаємось, що фотоклуб «Колумб» посідає одне з чільних місць серед творчих спілок України. Наприкінці ХХ ст. він був залучений до постмодерного мистецького середовища Івано-Франківська, однак зберіг окремішність у своєму самовираженні. Діяльність провадилась у просторі колективних проєктів та індивідуальної творчості. Учасники фотоклубу активно експериментували з традиційними жанрами, практикували в актуальних напрямках візуалізації форми та змістів. Особливо відзначимо, що завдяки новаторським стратегіям фотоклуб не лише пропагує творчість талановитих митців, а й створює культурні та соціальні проєкти, популяризує регіон у світовому культурному просторі: виставки сучасної фотографії, творчі плєнери, соціальні проєкти, що привертають увагу до питань розвитку регіону.

#### Примітки

<sup>1</sup> Зі слів Р. Кондрата: У 1988 р. почали брати участь і через кілька років були повноцінними гравцями міжнародних салонів. Щороку брали участь у 50-60-ти міжнародних виставках: Англія, Малайзія, Австралія; щотижня відправляли одночасно 70–80 робіт. Загалом працювали в одному фарватері з іншими українськими фотоклубами, мали приблизно однакову кількість нагород, але за кілька років нас знала вже вся Україна. Впродовж тих років, вважаю, запорука нашого успіху у моїх менеджерських талантах. Інтерв'ю Н. П. Бабій з Р. Кондратом, проведене 13.11.2019. *Приватний архів Н. П. Бабій*.

<sup>2</sup> Там же: Їм (міжнародні клуби) був цікавий наш матеріал з огляду на етнографію, інший колоритний регіон. Але і нас представляли без різниці в географії – могли приписати до Росії, Литви, Білорусії ... Коли було це піднесення, це листування, то вже заводили окрему папку на кожну виставку, орієнтувались на смаки журі, перетасовували роботи і відділяли по папках – Англія, Австралія, Франція. *Приватний архів Н. П. Бабій*.

<sup>3</sup> Там же: З приводу еротики, то колективних виставок такої тематики не було і ніде таких виставок не було, ми не надсилали. Ніхто на цьому особливого акценту не робив. Однак були окремі виставки з окремими роботами. Жанр на той час мав таке табу над собою, дівчата відмовлялись зніматись оголеними, але було своє товариство, де такі експерименти розвивались як мистецтво. *Приватний архів Н. П. Бабій*.

#### Список використаної літератури

1. Андрухович Ю. (1989). Фотопавло. 2.04.2020. Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/yuriy-andruhovych-fotopavlo/>
2. Барт Р. Фото-шоки. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. Пер. с фр. Москва: Прогресс, 1989. С. 61-63.
3. Бодлер Ш. Современная публика и фотография. 2.04.2020. Режим доступу: <http://bodlers.ru/1859-Sovremennaja-publika-i-fotografija.html>
4. Виставка «Фотопортрет-2019». 2.04.2020. Режим доступу : <https://www.ifkm.if.ua/page206.html> (дата звернення: 1.04.2020)
5. Єшкілев В. (б. р.). Проблема Актуального в літературі. Плерома. Глосарійний корпус. 6.02.2020. Режим доступу : <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/gk-av.htm>
6. Імпреза'93. Каталог III міжнародної бієнале станкових мистецтв в Івано-Франківську 3.12 – 30.01 1993. Івано-Франківськ. Львів: Міжнар. фонд «Відродження». 128 с.
7. Меморія'94. Фотовиставка Павла Дроб'яка. Івано-Франківськ: Галицька рай. друк., 1994.
8. Перший відмін ок. Незалежне мистецтво Івано-Франківська. Дев'яності-нульові. Тексти, візії, персони. Івано-Франківськ: «ArtHuss», 2018 304 с.
9. Пилюк В. Естетичний аспект фотомистецтва. *Теле- та радіожурналістика*, 2012. Вип. 11 С. 54-64
10. Рубановська О. Світ тварин Анни. Івано-Франківськ: Лілея-НВ., 1987.
11. Сонтанг С. О фотографии / пер. с англ. Голышев В. Москва: ООО «Ад Маргинем Пресс», 2013. 272 с.
12. Ярема Проців: «В Коломії сформувався як фотохудожник» 2.04.2020. Взято з: <https://dzerkalo.media/news/yarema-protsiv-v-kolomii-sformuvavsya-yak-fotohudojnik>
13. Best of ФотоПАВЛО (2018). 2.04.2020. Режим доступу : <http://gk-press.if.ua/best-of-fotopavlo/>
14. Fud-fetish. 2.04.2020. Режим доступу : <http://best.foto.ua/gallery/639592-fud-fetish/>
15. XIII Національна бієнале Природа 2020 (фотоконкурс) URL: <https://www.prostir.ua/?grants=xiii-natsionalna-bijenale-priroda-2020-fotokonkurs>

#### References

1. Andrukhovych Yu. (1989). Fotopavlo. 2.04.2020. [online]. Available at: <https://onlyart.org.ua/yuriy-andruhovych-fotopavlo/> [in Ukrainian].
2. Bart R. (1989). Foto-shoki. Izbrannyye raboty: Semiotika: Poetika. Moscow: Progress. pp. 61-63. [in Russian].
3. Bodler Sh. Sovremennaya publika i fotografiya. 2.04.2020. [online]. Available at: <http://bodlers.ru/1859-Sovremennaja-publika-i-fotografija.html> [in Russian].
4. Vystavka «Fotoportret-2019». 2.04.2020. [online]. Available at: <https://www.ifkm.if.ua/page206.html> [in Ukrainian].



5. Ieshkiliev V. The actual problem in the literature. *Pleroma*. Glossary building. 6.02.2020. [online]. Available at: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/gk-av.htm> [in Ukrainian].
6. «Impreza-93» The third international biennale. Exhibition of the exhibition in Ivano-Frankivsk December 3 - January 30, 1993 [in Ukrainian].
7. Memoria'94. Fotovystavka Pavla Drobiaka [Memoria'94. Photo Exhibition by Pavel Drobiak]. (1994). Ivano-Frankivsk: Halytska raionna drukarnia [in Ukrainian].
8. Pershyi vidmin-ok. Nezalezhne mystetstvo Ivano-Frankivska. Devianosti-nulovi. Teksty, vizii, persony [The nominative case. Independent Art of Ivano-Frankivsk 1990–2000 s. Texts, visions, personalities]. (2018). Ivano-Frankivsk: «ArtHuss».[in Ukrainian].
9. Pylypiuk V. (2012). Esthetic aspect of photoart. *Tele- ta radiozhurnalistyka*. № 11. P. 54–64 [in Ukrainian].
10. Rubanovska O. (1987). Svit tvaryn Anny. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].
11. Sontang S. (2013) On photography. Moscow: ООО «Ad Marhynem Press»
12. Iarema Protsiv: «V Kolomyi sformuvavsia yak fotokhudozhnyk» 2.04.2020. [online]. Available at: <https://dzerkalo.media/news/yarema-protsiv-v-kolomii-sformuvavsia-yak-fotokhudozhnik> [in Ukrainian].
13. Best of FotoPavlo (2018). 2.04.2020. [online]. Available at: <http://gk-press.if.ua/best-of-fotopavlo/> [in Ukrainian].
14. Fud-fetish. 2.04.2020. [online]. Available at: <http://best.foto.ua/gallery/639592-fud-fetish/>
15. XIII Natsionalna biennale Pryroda 2020 (fotokonkurs). 1.04.2020. [online]. Available at: <https://www.prostir.ua/?grants=xiii-natsionalna-biennale-pryroda-2020-fotokonkurs>

### ФЕНОМЕН «КОЛУМБА». УСПЕХ СТРАТЕГИЙ ПРОВИНЦИАЛЬНОГО ФОТОКЛУБА

**Бабий Надежда Петровна** – кандидат искусствоведения, доцент  
доцент кафедры дизайна и теории искусства,  
Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаника,  
г. Ивано-Франковск

Исследование рассматривает творческую и общественную деятельность фото-клуба «Колумб», г. Тисменица, Ивано-Франковской обл. в контексте развития актуальных тенденций 80-х годов XX – начала XXI в. Определены ключевые эксперименты фотохудожников с формой, натурой и смыслами. Отмечено, что благодаря новаторским стратегиям фото-клуб не только популяризирует творчество талантливых художников, но и создает культурные и социальные проекты, популяризирует регион в мировом культурном пространстве: выставки современной фотографии, творческие пленэры, социальные проекты, привлекают внимание к вопросам развития региона.

**Ключевые слова:** фото-клуб «Колумб», развитие современного фотоискусства.

### THE PHENOMENON OF «COLUMBUS». THE SUCCESS OF THE STRATEGIES OF THE PROVINCIAL PHOTO CLUB

**Babii Nadiia** – Assistant Professor of the department of design and art theory  
of Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk

The study is devoted to creative and social activities of the photo club, «Columbus», of the Tysmenitsa town, Ivano-Frankivsk region during the 80-s of XX century to the present day.

For the first time the complex activities of the provincial photo club development is illuminated in the Ukrainian cultural studies in the context of current trends of national culture. The key experiments of photographers with the form, nature and content are identified.

It is noted that through the innovative strategies, the club doesn't only promote the works of talented artists, but also creates a cultural and social projects, popularizes the region in the world cultural space: contemporary photography exhibition, creative workshops and social projects, attracting attention to the issues of regional development.

**Key words:** photo club «Columbus», development of modern photography.

UDC 77.024+658.8:7.03'06

### THE PHENOMENON OF «COLUMBUS». THE SUCCESS OF THE STRATEGIES OF THE PROVINCIAL PHOTO CLUB

**Babii Nadiia** – Assistant Professor of the department of design and art theory  
of Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk

The study is devoted to creative and social activities of the photo club, «Columbus», of the Tysmenitsa town, Ivano-Frankivsk region during the 80-s of XX century to the present day.

**The purpose of the article.** To explore the groundbreaking work of photo club Columbus in the late twentieth century, to define the role of photographers of the photo club in the development of the modern visual culture of Ivano-Frankivsk and their place in the russian cultural space. **Tasks:** to elucidate the features of regional art photography in the late twentieth century, to perform innovative strategy for the integrated activities of the photo club.

**Object of research** are the photographers of the photo club of Tysmenitsia «Columbus».

The **subject of study** is the strategy of collective creativity of the photo club at the end of the twentieth century and their impact on the perception of contemporary photography as the direction of visual art.

**The methodology of the study.** The main empirical base for the study was the work of members of the photo club «Columbus» of the city Tysmenytsia, Ivano-Frankivsk region. For the decision of tasks used the methods of theoretical analysis of documents, observation, analogy, comparative analysis of the survey.

**Scientific novelty** of the work lies in the fact that for the first time in the Ukrainian cultural studies illuminated the complex activities of the provincial photo club development in the context of current trends of national culture. Identified key experiments of photographers with the form, nature and content.

**Conclusions.** It is proved that the photo club «Columbus» is one of the leading places among the creative unions of Ukraine, quite famous among the European and world photographers. At the end of the twentieth century members of the photo club experimented with the traditional genres: portrait, landscape, also practiced in the relevant areas of visualization forms and meanings. It is noted that through the innovative strategies, the club doesn't only promote the works of talented artists, but also creates a cultural and social projects, popularizes the region in the world cultural space: contemporary photography exhibition, creative workshops and social projects, attracting attention to the issues of regional development.

**Key words:** photo club «Columbus», development of modern photography.

Надійшла до редакції 6.04.2020 р.